

Шестерняк М. М.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансового контролю та аудиту,
Західноукраїнський національний університет

АУДИТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Аудиторська діяльність в Україні переживає значні трансформації в контексті європейської інтеграції, адже у 2022 році розпочатот новий етап у відносинах між Україною та Європейським Союзом (далі – ЄС), коли під час чергових переговорів Україна отримала статус кандидата на вступ до ЄС. Ця подія посприяла подальшим реформам, метеріалізувала перспективи приєднання до європейської спільноти, а також спонукала владу і громадян країни адаптовувати національне законодавство до європейського правового простору та поглиблювати інтеграцію українського бізнесу до європейських ринків. Унікальний досвід європейської інтеграції України в умовах воєнного стану та опору широкомаштабній збройній російській інтервенції, що потерпає від значних людських і фінансово-економічних втрат, показує як країна продовжує поглиблювати партнерство з ЄС.

Здійснювати аудиторську діяльність в нинішніх умовах непросто. У професійній діяльності аудиторських фірм мають місце ряд проблемних питань, серед яких: 1) через воєнний стан в країні більшість галузей національної економіки знаходяться в незадовільному стані; 2) спостерігається глибока економічна криза в суспільстві; 3) існує брак практичного досвіду здійснення аудиторської діяльності на європейських ринках; 4) спостерігається недосконалість нормативно-правових документів з регулятивних питань аудиту; 5) недостатня чисельність висококваліфікованих аудиторів; 6) відсутність дієвого механізму формування ціни на аудиторські послуги.

Статус кандидата на вступ до ЄС є позитивним сигналом як для європейських, так і світових інвесторів. Запровадження безвізового режиму у різних сферах, реалізація на практиці базових реформ передбачених Угодою про асоціацію) [1], виконання пакета рекомендацій Єврокомісії, подальша секторальна інтеграція (*Україна досягла високого рівня інтеграції з ЄС в енергетичній, економічній, транспортній, митній та цифровій сферах*) сприятимуть просуванню України на європейському шляху.

Гармонізація національної системи аудиту з Міжнародними стандартами аудиту (МСА) [2] спонукає відповідати високим міжнародним стандартам та є необхідною умовою для виходу українських компаній на європейські ринки. При цьому, доцільно врахувати наступне:

1. Аудит є одним з основних інструментів забезпечення прозорості фінансової звітності суб'єктів господарювання, що є важливим для інвесторів та інших зацікавлених сторін.

2. Якісний аудит допомагає виявити потенційні ризики та забезпечити достовірність фінансової інформації, що є критично важливо для інвесторів.

3. Аудит сприяє створенню рівних умов для всіх учасників ринку, оскільки всі компанії підлягають однаковим вимогам щодо фінансової звітності.

4. В контексті європейської інтеграції України до ЄС аудиторська діяльність зіштовхується з проблемами і новими викликами.

5. Одним з головних завдань є адаптація національного законодавства та практик до Міжнародних стандартів аудиту (МСА).

6. Необхідно забезпечити постійне підвищення кваліфікації аудиторів для того, щоб вони могли застосовувати нові стандарти та сучасні технології.

7. Аудит дозволяє сформувати систему незалежного контролю з метою захисту інтересів стейкхолдерів фінансово-економічної інформації.

8. Сучасний аудит повинен охоплювати не тільки фінансову звітність, але й інші аспекти діяльності компаній, такі як корпоративне управління, екологічна безпека тощо.

Практика показує, що за останні кілька років на ринку аудиторських послуг спостерігаються певні зміни, зокрема: розширюється спектр послуг, які надають аудитори; зростає професійна кваліфікація працівників аудиторських фірм; посилюються вимоги до складання кваліфікаційного іспиту при атестації аудиторів. Українські аудиторські фірми все активніше інтегруються в міжнародні мережі, що дозволяє їм надавати послуги міжнародним клієнтам.

В напрямку гармонізації аудиторської діяльності з європейськими стандартами слід постійно удосконалювати законодавчо-правове поле в галузі аудиту. Аудиторська діяльність в Україні у розрізі євроінтеграційних процесів потребує подальших обговорень та співставлень, які в результаті прискорять приведення діяльності аудиторів у відповідність до встановлених європейських норм.

На майбутнє очікується розвиток таких видів аудиту, як аудит систем управління ризиками, аудит стійкості, аудит кібербезпеки тощо. При цьому, широке використання цифрових технологій в аудиті дозволить підвищити ефективність та якість аудиторських послуг.

Підсумовуючи зазначимо, що аудиторська діяльність в Україні переживає період інтенсивних змін. Європейська інтеграція є потужним стимулом для розвитку цієї сфери. Завдяки зусиллям держави, професійних об'єднань та самих аудиторів, Україна рухається в напрямку створення сучасної та ефективної системи аудиту, яка відповідатиме найвищим міжнародним стандартам.

Література

1. «Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» (Угоду ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014), (із змінами до Угоди), поточна редакція від 30.11.2023 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page (дата звернення 08.09.2024 р.)

2. Міжнародні стандарти аудиту. *Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання*

2020 року. Частина I, Частина II, Частина III. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/international_quality_control_standards_quality_management_audit_review_other_assurance_and_related_services-760 (дата звернення 08.09.2024 р.)

3. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 9, ст.50), (із змінами і доповненнями), поточна редакція від 20.06.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення 08.09.2024 р.)

4. Шестерняк М.М. Аудиторська діяльність в Україні: особливості європейської інтеграції. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні*: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., (м. Тернопіль, 31 травня - 1 червня 2018 р.). Тернопіль: ТНЕУ, 2018. С. 204-206. URL: <https://bit.ly/3FBLzgZ>